

Д.О. Байбак

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНОГО ФОРМУВАННЯ СПОРТИВНО- ДОЗВІЛЛЄВИХ КОМПЛЕКСІВ

Загальною метою цього дослідження є дослідити досвід архітектурно-містобудівного формування спортивно-дозвіллевих комплексів на прикладі країн Китаю, Росії, Данії та України. Визначити основні напрямки та перспективи розвитку цих об'єктів в міському середовищі.

Ключові слова: урбан парк, комплекс, спорт, дозвілля, воркаут, скейтбординг, паркур, суспільний простір.

Постановка проблеми

В умовах соціально-економічних і політичних перетворень в Україні особливе значення набувають проблеми зміцнення духовного і фізичного здоров'я українців. Укріплюється тенденція формування здорового способу життя за допомогою залучення до занять фізичною культурою і спортом різних соціальних та вікових груп населення. Це добре сприяє на подолання демографічного спаду в умовах пандемії.

Багато в чому успішність вирішення цих важливих загальнонаціональних завдань залежить від ефективного архітектурно-містобудівного формування спортивно-дозвіллевих комплексів в регіонах.

Концепція Стратегії розвитку спорту та фізичної активності до 2032 року передбачає розвиток сфери фізичної культури та спорту як одного з ключових напрямків соціальної політики України. Нині актуальна потреба українців в задоволенні запитів якості, різноманітності та доступності спортивних послуг. У зв'язку з цим передбачається реалізація 5 основних векторів державної політики. В основі кожного вектору – людина та її потреби [1, с. 3]. Це забезпечить здоровий спосіб життя та зміцнення здоров'я всіх верств населення, а також розвиток традиційних і нових масових видів спорту.

Тому, **мета даної роботи** полягає у проведенні аналізу закордонного та вітчизняного практичного досвіду архітектурно-містобудівного формування спортивно-дозвіллевих комплексів.

Для досягнення мети в дослідженні послідовно було вирішені такі **завдання**:

- аналіз закордонного практичного досвіду формування спортивно-дозвіллевих комплексів, на прикладі країн Китаю, Росії, Данії;

- аналіз вітчизняного практичного досвіду формування спортивно-дозвіллевих комплексів, на прикладі міста Харків, Україна;

- визначення основних напрямків формування спортивно-дозвіллевих об'єктів в міському середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Новий урбанізм – ідеологія, яка сформувалася в останні десятиліття XX століття і зафіксована в 1996 році в Хартії нового урбанізму. Її послідовники виступають за відтворення компактних і різномірних житлових районів з традиційними суспільними просторами [2].

Важливою концепцією в новому урбанізмі є «створення суспільного простору» (англ. placemaking, «place» – 'місце', «make» – 'робити', буквально 'створення місця') [3]. Важливо відзначити, що акцент у цьому понятті зроблений на процес створення, дії [4]. Метою суспільних просторів є забезпечення жвавих та безпечних місць, які функціонують для людей, що їх використовують [5]. Вільям Холлінгсворт «Холлі» Уайт понад 16 років спостерігав за вуличним життям Нью-Йорка, щоб на підставі своїх досліджень сформулювати рекомендації з планування міст [2].

Роботи данського архітектора і консультанта з міського дизайну Йена Гейла такі як: «Livet mellem husene», «Public Spaces. Public Life», «New city spaces» дозволили сформулювати критерії якості суспільного простору, засновані на трьох принципах:

- простір повинний бути захищеним від транспорту, зловмисників і несприятливих умов навколишнього середовища;

- простір має бути зручним: легко доступним і не створювати дискомфорт при тривалому перебуванні;

- відвідувачі суспільного простору повинні отримувати задоволення від красивої архітектури й приємного мікроклімату. При цьому важливо, щоб простір був спроектовано «в масштабі людини».

Враховуючи зазначене вище, під суспільним простором міста треба розуміти відкритий та напіввідкритий простір, що передбачений для перебування людей, їх пересування, для «комунікації незнайомих» (Л. Лофланд), анонімних зустрічей міщан (вулиці, площі, парки, ресторани, магазини, громадські місця та ін.) [6, 7].

Сьогодні до суспільного простору (англ. public space) слід віднести спортивно-дозвілєві комплекси. Вони інтегровані в міську тканину та виступають інтерактивними просторами, що мають тактильні поверхні: скейт-парки, площадки для воркауту, паркуру, споруди для велоспорту ВМХ та інші. Поступово такі суспільні простори формують наше уявлення про міський дизайн.

У роботах таких науковців як Крушельницький Р.О. [8, 9], Скляренко С.О., Самолісов А.В. [8, 10] визначено типологію скейт-парків та їх елементів. Однак, спортивно-дозвілєвий комплекс у своїй структурі містить не лише скейт-парки, а й різні види спортивних майданчиків призначених для екстремальних видів спорту, що потребують науково обґрунтування.

Зараз, нормативна база України має застарілий та неповний перелік спортивних та оздоровчих споруд, що перераховані у ДБН В.2.2.-13-2003 [11]. Повністю відсутні дані про різновиди, типологію та функціональну організацію споруд, призначені для занять екстремальними видами спорту [8, 12]. Однак, в Росії існують нормативні документи, які частково регламентують проектування спортивно-дозвілєвих комплексів - СП 31-115-2008 [13].

Окрім того, в процесі дослідження не було виявлено даних про анкетування та брифінг городян міста на предмет доцільності використання окремих елементів у композиції спортивно-дозвілєвих комплексів.

Вивчення наукових джерел за темою дослідження показало, що формування спортивно-дозвілєвих комплексів як особливого типу суспільного простору міста для повсякденної діяльності городян потребує додаткового вивчення.

Виклад основного матеріалу

У ході дослідження закордонного досвіду формування спортивно-дозвілєвих комплексів в різних країнах світу було встановлено, що об'єкти для дозвілєвої діяльності поділяються на три типи:

1) Різні за функцією громадські будівлі, які на поверхні покривлі розташовують спортивно-дозвілєві майданчики;

2) Окремі спеціалізовані будівлі спортивно-дозвілєвих центрів або центри молодіжної культури з різними спортивним напрямленням;

3) Відкриті суспільні простори, які являють собою поліфункціональні об'єкти зі спортивно-дозвілєвими майданчиками на території парків, житлових комплексів, дошкільної освіти, оздоровчих центрів.

До першого типу можна навести такі приклади: Виставковий центр Hangzhou Cloud Town в місті Ханчжоу, Китай (рис. 1, а). Він займає територію площею 66 680 м². Спортивно-дозвілєва зона представлена: 760-метровою хвилеподібною смугою для бігу (рис. 1, б), футбольним полем, платформою для катання на роликах, ігровим майданчиком, амфітеатром та ін. Така спортивно-дозвілєва зона не пов'язана з виставковим центром, але вона приваблює сюди велику кількість людей у звичайні дні, щоб потренуватися, відпочити й пограти.

а)

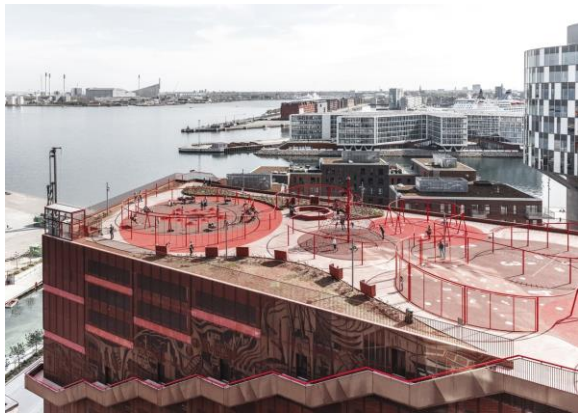

б)

Рис. 1. Виставковий центр Hangzhou Cloud Town, команда Approach Design (ZUP), 2018 року, Ханчжоу, Китай: а) вид зверху на «3D-парк»; б) хвилеподібна смуга для бігу [14]

Паркінг «Park 'n' Play», на п'ятому поверсі якого відведено місце для спортивно-дозвілєвого майданчика (рис. 2, а). Площа території складає 2 400 м². Такий майданчик використовується для проведення спортивного дозвілля (рис. 2, б). Він

містить безперервні металеві поручні, які перетворюються у величезні гойдалки для воркауту.

а)

б)

Рис. 2. Паркувальний комплекс «Park 'n' Play», арх. бюро JAJA Architects, 2016 року, Копенгаген, Данія: а) фрагмент фасаду; б) спортивно-дозвіллевий майданчик [15]

До другого типу спортивно-дозвіллевих комплексів можна віднести:

Activity Landscape Around Lethallen (рис. 3, а, б) – це перший в Копенгагені спортивний зал без персоналу, що працює цілодобово. Площа території складає 5 000 м². Він має чітко окреслений міський простір в пустельному міському ландшафті Ерестад. Невеликі пагорби створюють більш людський масштаб в порівнянні з наявними будівлями та інфраструктурою навколо. Тут приємна атмосфера для зустрічей, занять спортом та ігор для суспільства.

а)

б)

Рис. 3. Activity Landscape Around Lethallen, арх. NORD Architects, 2017 року, Копенгаген, Данія: а) головний фасад; б) відкритий майданчик для воркаут [16]

Activity Landscape в Копенгагені, Данія. Це модель спортивного залу, яка пропонує неформальне спілкування та захищений відкритий простір. Це заохочує ігрову діяльність і відпочинок протягом всього дня і цілого року. Площа території якого складає 2 000 м². Спортивна-дозвіллева функція представлена катанням на скейтборді, футболом, проведенням концертів та ін.

а)

б)

Рис. 4. Activity Landscape, арх. бюро JAJA Architects, 2016 року, Копенгаген, Данія: а) фасад; б) внутрішній інтер'єр [17]

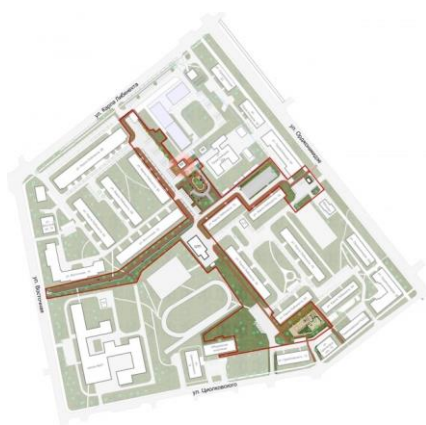
Приклади третього типу спортивно-дозвіллевих комплексів:

Проект благоустрою транзитних маршрутів у кварталі, обмеженому вулицями Орджонікідзе, Карла Лібкнехта, Східної та Цюлковського в місті Москва, Росія. Площа ділянки складає 2,291 га. Площа мощення – 4 053 м², а площа озеленення – 4 655 м². Проектне рішення включає три зони:

- транзитні маршрути від вул. Східної до вул. Орджонікідзе і від вул. Карла Лібкнехта до вул. Цюлковського поєднуються тротуарами шириною 2,25 м та велосипедною доріжкою, що відділена від пішохідного транзиту буферним озелененням;

- зона з перголою та гойдалками є місцем для зустрічі й відпочинку. У перголах є можливість встановлювати столи для проведення загально-районних заходів або занять спортом;

- зона скверу, що являє собою майданчик для спільних прогулянок всією сім'єю або з тваринами.

а)

б)

Рис. 5. Благоустрій транзитних маршрутів в кварталі, арх. бюро CRITICUM, 2020 року, Іжевськ, Росія: а) схема генерального плану; б) зона скверу [18]

Шкільне подвір'я школи Дювей в Фредеріксберг, Данія. Воно складається з трьох зон, які запрограмовані на потреби різних вікових груп. Найменші діти віддалені на захід навколо нової прибудови школи, а найстарші – на схід навколо шкільного подвір'я. Площа території становить 5 000 м².

Спортивно-дозвіллева функція на шкільному подвір'ї – це не тільки місце для ігор та фізичних

навантажень, а й місце для роздумів та навчання. Шкільний простір має гнучкий дизайн, без фізичного розподілу між віковими групами та з акцентом на ігрові майданчики, що запрошують до широкого кола ігор.

Шкільне подвір'я має велику цінність і поза навчальним часом. Воно відкрите для жителів району у позаурочний час та запрошують їх використовувати асфальтові пагорби для катання на скейтах, самокатах або для ігор на гумовому ландшафті.

а)

б)

Рис. 6. Шкільне подвір'я школи Дювей, команда: Аарті архітектори і Північний Хенрік Андерсен, як інженер-консультанта, 2017 року, Фредеріксберг, Данія: а) схема генерального плану; б) спортивний майданчик для катання [19]

Проекти спортивно-дозвіллевих комплексів в закордонній практиці зароджують новий погляд на рішення суспільних просторів. Для їх створення використовуються оригінальні архітектурні рішення, ускладнення функціонального, процесуального та ігрового наповнення [20]. Спортивно-дозвіллеві майданчики зазвичай представлені велозоною, скейт-парком, зонами для гри в м'яч, воркауту, паркуру, обов'язково обладнанні громадськими вбиральнями та ін.

Також аналіз закордонного досвіду формування спортивно-дозвіллевих комплексів виявив їх розподіл за площею займаної території:

- великі, більш або дорівнюють 1 га, широкий комплекс обладнання, що дозволяє поєднувати

тренування в будь-якому з напрямків – воркаут, фітнес, кросфіт, скейтбордінгу тощо;

- середні, більш або дорівнюють 0,5 га, комбінацію з різних секцій, що дозволяють виконувати будь-які вправи й комплекси вправ;

- малі, менше ніж 0,5 га, де компактність і функціональність стоять на першому місці.

Аналіз формування спортивно-дозвіллевих комплексів на території України дозволив виявити дві типологічні групи закордонного досвіду проектування.

Першу групу складають відкриті майданчики, які містять вуличні тренажери або спортивний комплекс воркаут для тренувань, як для професійних спортсменів, так і для аматорів. Такі майданчики найчастіше розташовують в житлових комплексах. Найбільші з них отримують назву «Урбан двір». Також можливо спостерігати інтегрування таких просторів за межами житлових мікрорайонів, а саме в центральних парках міста Харкова. Наприклад, відкриті спортивно-дозвіллеві майданчики є: в саду ім. Шевченка, в парку Горького, в Ботанічному саду (рис. 7, а), на Гімназійній набережній, в Молодіжному парку та в Журавлівському гідропарку (рис. 7, б).

а)

б)

Рис. 7. Площадки воркаут в рекреаційних зонах міста Харків, Україна: а) Ботанічний сад; б) Журавлівський гідропарк

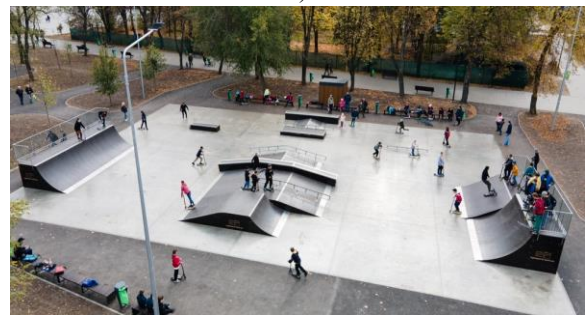
До другої групи спортивно-дозвіллевих комплексів можна віднести «Урбан парки», як осередки розвитку вуличної культури, яка стала

частиною державної молодіжної політики. Такі програми й проекти, які розвивають вуличні культури, отримали офіційну підтримку на державному, регіональному та місцевому рівнях. Скейтбордінг, BMX, роллерблейдінг та трюковий самокат – екстремальні вуличні культури, які захоплюють багатомільйонну молодь зі всієї України.

Першим містом в Україні для реалізації урбан парків став Харків. Вже реалізовані такі проекти як: урбан парк на бульварі Юр'єва в Немишлянському районі (рис. 8, а, б); урбан парк на Салтівці; урбан парк в Холодногірському районі та ін.

а)

б)

Рис. 8. Урбан парк на бульварі Юр'єва в житловому районі міста Харків, Україна: а) генеральний план; б) площадка для скейтбордінгу [21]

В Харкові існує команда Street Culture і Urban Reform з 2016 року, що втілює «вуличні культури» в суспільний просторі, працює зі школярами, молоддю, різними групами городян і зацікавленими сторонами, для створення спортивно-дозвіллевих просторів. Завдяки новій структурі спортивної галузі намітилося зростання залученості населення до занять фізичною культурою, збільшилася кількість заходів, що потребують відповідних просторів.

Третя група виявилась не є актуальною для забудови на території України. Попри переважно помірно континентальний клімат, властиві досить значні відмінності для території України у вологості клімату, температурному режимі, тривалості вегетаційного періоду, який починається в кінці березня, а закінчується в кінці жовтня. Це ускладнює експлантацію та догляд за спортивно-дозвіллевими майданчиками на покрівлі. Але в закордонній практиці цей

тип набирає обертів, тому що зростає потреба у відкритих просторах із-за ущільнення міст. Це викликає поєднання основної функції будівлі зі спортивно-дозвіллевою функцією на експлуатованій покрівлі. Такі проєкти спортивно-дозвіллевих майданчиків потребують критичного осмислення. Найкращі взірці мають перспективу на адаптацію та підлягають до пильного вивчення для подальшого впровадження у вітчизняну практику.

Висновки

Проведений аналіз закордонного та вітчизняного практичного досвіду архітектурно-містобудівного формування спортивно-дозвіллевих комплексів демонструє, що в Україні відбувається активне впровадження передових світових концепцій, пов'язаних зі здоровим способом життя. При цьому проєктування спортивно-дозвіллевих комплексів знаходиться на етапі становлення. Сьогодні можна назвати п'ять основних перспективних тенденцій розвитку спортивно-дозвіллевих комплексів:

1) Зростання проєктованих і реалізованих проєктів спортивно-дозвіллевих комплексів в Україні. Активно розвиваються екстремальні види спорту. Реалізується тенденція розвитку подібних об'єктів, попри відсутність норм проєктування для нового типу суспільних просторів.

Зараз налічується 68 скейт-парків, які діють на території України [22]. Проте, наявні скейт-парки не здатні задовольнити суспільну потребу у заняттях екстремальними видами спорту, оскільки не відповідають сучасним світовим вимогам та не містять усього необхідного обладнання для повноцінних занять спортом [8].

2) Збільшення кількості окремо розташованих спортивно-дозвіллевих комплексів з індивідуальним архітектурним рішенням. Дана тенденція вже зараз спостерігається в великих містах України та є закономірним етапом, що підтверджує успішність і попит даних комплексів як нового типу об'єктів.

3) Збільшення кількості безопорних просторів всередині будівель і відкритих прилеглих територій спортивно-дозвіллевих комплексів. Клімат України передбачає захист людини від навколишнього середовища у зв'язку з тривалим холодним періодом.

4) Посилення зв'язку архітектурних рішень із середовищем проживання внаслідок об'ємно-планувальної структури, що забезпечує включення елементів природи в об'єм спортивно-дозвіллевих комплексів. Спілкування з природою, зв'язок антропогенного і природного середовища – важливий пункт в концепції даних об'єктів. В перспективі планується максимально використовувати експлуатовані покрівлі.

Для розв'язання проблеми ефективного архітектурно-містобудівного формування спортив-

но-дозвіллевих комплексів в Україні необхідні розробки спеціальної методики, а також досліджень в аспектах типологічного, структурно-функціонального та планувального аналізу. Визначення факторів впливу на розвиток досліджуваних об'єктів та принципів їх формоутворення. Саме це слід розглядати як наступні кроки даного дослідження.

Література

1. Стратегія розвитку спорту і фізичної активності України до 2032 року // Google Docs [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://drive.google.com/file/d/1TJ4JDgLSvQAFN8yC9CUoM MxFUmzTn1I-/view?fbclid=IwAR1FXVVM7VeerPfpA1qjpWaYI-xBZPh2QuIdiO2OQtGs8A4fpXILr4fKfFo&usp=embed_facebook&isrc=embed_facebook
2. Урбаністика: про що це, з ким і для чого? // *Пространство*. – 2018.
3. Що таке «Створення громадського простору»? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>
4. Злотникова Т.С. Placemaking: від глобального руху до локального досвіду / Т.С. Злотникова, А.Д. Макарова // *Ярославський педагогічний вісник* – 2018. – № 1. – С. 244–248.
5. Посібник із розміщення суспільних просторів // *Digital [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <https://dcfw.org/wp-content/themes/dcfw-child/assets/PlacemakingGuideDigitalENG.pdf>
6. Жулькевська О.В. Суспільний простір міста як об'єкт соціологічного вивчення та емпіричний референт соціальних змін / О.В. Жулькевська, М.В. Грищенко // *Соціологічні студії*. – 2012. – №1. – С. 61–66.
7. Публічний простір в соціології міста. Проблеми публічного простору в Петербурзі. Лекція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://les-urbanistes.blogspot.com/2009/03/blog-post_02.html
8. Прокопов О.В. Сучасний досвід проєктування та будівництва об'єктів для занять екстремальними видами спорту на прикладі скейт-парків / О.В. Прокопов // *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. – 2019. – Вип. 54. – С. 403–414.
9. Крушельницький Р.Е. Типологічні аспекти проєктування скейтпарків / Р.Е. Крушельницький // *Вісник Південно-Уральського державного університету. Сер. Будівництво та архітектура*. – 2013. – Вип. № 13 (1). – С. 9–11.
10. Склярєнко С.О. Типологічна класифікація скейт-парків і їх елементів / С.О. Склярєнко, А.В. Самоли-сов // *Збірник наукових праць SWorld*. – 2014. – Вип. 16 (2). – С. 49–56.
11. ДБН В.2.2-13-2003 Будинки і споруди. Спортивні і фізкультурно-оздоровчі споруди. – Офіц. вид. – Київ: вид-во: Мінрегіонбуд України, 2004. – (Державні будівельні норми України). – С. 102.
12. Крушельницький Р.О. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих споруд у структурі житлової забудови : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури : 18.00.02 – архітектура будівель та споруд / Роман Омелянович Крушельницький ; Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2014. – 21 с.

13. СП 31-115-2008. Відкриті фізкультурно-спортивні споруди. Частина 4. Екстремальні види спорту. – М., 2010.
14. Другий етап виставкового центру «Хмарне місто» Хунчжоу / *Approach Design (ZUP) // ArchDaily* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.archdaily.com/903443/second-stage-of-hangzhou-cloud-town-exhibition-center-approach-design>
15. Park 'n' Play / *JAJA Architects // ArchDaily* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.archdaily.com/884956/park-n-play-jaja-architects>
16. Парк активного відпочинку навколо Леталлену / *NORD Architects // MASU Planning* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.masuplanning.com/project/activity-landscape-around-lethallen/>
17. *Activity Landscape // ArchDaily* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.plataformaarquitectura.cl/cl/792380/paisaje-de-actividad-jaja-architects-plus-ai?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects
18. П'ятикутник Ордзонікідзе // *archi.ru* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://archi.ru/projects/russia/16276/pyatiugolnik-ordzhonikidze>
19. Кліматичне шкільне подвір'я школи Дювей // *MASU Planning* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.masuplanning.com/project/duevej-school/>
20. Осиченко Г.О. Закордонний досвід формування міських просторів для молоді / Г.О. Осиченко, А.Ю. Чіняко // *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. – 2016. – Вип. 43. Ч. 1. – С.263–269.
21. Урбан парк на бульварі Юр'єва // *Unique Build* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uniquebuild.com.ua/projects/urban-park-na-bulvare-yureva/>
22. Реалізовані скейт-парки // *RightPark* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rightpark.com.ua/category/realizovannyye-skeytparki/>
8. Prokopov, O.V. (2019). Modern experience in designing and building facilities for extreme sports on the example of skate parks. *Modern Problems of Architecture and Urban Planning*, 54, 403–414.
9. Krushelnicky, R.E. (2013). Typological aspects of design skateparks. *Bulletin of the South Ural State University Series "Construction Engineering and Architecture" 2013*, vol. 13, no. 1, 9–12.
10. Splyarenko, S.A. & Samolysov, A.V. (2014). Typology of skate-parks and its elements. *SWorld*, 16 (2), 49–56.
11. DBN B.2.2-13-2003 (2004). *Buildings and structures. Sports and fitness facilities*. Kyiv, publisher: Ministry of Regional Development of Ukraine.
12. Krushelnitsky, R.O. (2014). *Architectural-planning organization of physical-culture and recreational constructions in the structure of dwelling building*. Autoreferat, 21.
13. СП 31-115-2008. *Outdoor physical culture and sports facilities. Part 4. Extreme sports*. Moscow: Federal Agency for Physical Culture and Sports. Retrieved form www.gostrf.com/normadata/1/4293821/4293821419.htm
14. *Second Stage of Hangzhou Cloud Town Exhibition Center*. Retrieved form <https://www.archdaily.com/903443/second-stage-of-hangzhou-cloud-town-exhibition-center-approach-design>
15. *Park 'n' Play*. Retrieved form <https://www.archdaily.com/884956/park-n-play-jaja-architects>
16. *Activity Landscape Around Lethallen*. Retrieved form <https://www.masuplanning.com/project/activity-landscape-around-lethallen/>
17. *Activity Landscape*. Retrieved form https://www.plataformaarquitectura.cl/cl/792380/paisaje-de-actividad-jaja-architects-plus-ai?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects
18. *Ordzhonikidze pentagon*. Retrieved form <https://archi.ru/projects/russia/16276/pyatiugolnik-ordzhonikidze>
19. *Duevej Climate School Yard*. Retrieved form <https://www.masuplanning.com/project/duevej-school/>
20. Osychenko, G.O. & Chinyako, A.Yu. (2016). Foreign experience of formation of urban spaces for youth. *Modern problems of architecture and urban planning*, 43 (1), 263–269.
21. *Urban park on St. George's Boulevard*. Retrieved form <https://uniquebuild.com.ua/projects/urban-park-na-bulvare-yureva/>
22. *Implemented skate parks*. Retrieved form <https://rightpark.com.ua/category/realizovannyye-skeytparki/>

References

1. Ministry of Culture, Youth and Sports of Ukraine. (2019). *Strategy for the development of sports and physical activity in Ukraine until 2032*.
2. Space (2018). Urbanism: what is it about, with whom and for what?
3. *What is Placemaking?* Retrieved form <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>
4. Zlotnikova, T.S. & Makarova, A.D. (2018). Placemaking: from Global Movement to Local Experience. *Yaroslavl Pedagogical Bulletin*, 1, 244–248.
5. *Placemaking Guide* (2020). Digital.
6. Zhulkevskaya, O.V. & Gryshchenko, M.V. (2012). Public Space of the City as an Object of Sociological Investigation and Empirical Referent of Social Changes. *Sociological Studies*, 1, 61–66.
7. *Public space in the sociology of the city. Problems of public space in St. Petersburg* (2009). Retrieved form http://les-urbanistes.blogspot.com/2009/03/blog-post_02.html

Рецензент: д-р мистецтв., професор, завідувач каф. дизайну та образотворчого мистецтва О.Ю. Оленіна, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна.

Автор: БАЙБАК Діана Олегівна
аспірантка кафедри містобудування
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail – Diana.baybak@kname.edu.ua
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3878-2194>

ANALYSIS OF THE FOREIGN AND DOMESTIC PRACTICAL EXPERIENCE OF ARCHITECTURAL AND URBAN PLANNING FORMATION OF SPORTS AND LEISURE COMPLEXES

D. Baibak

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

Nowadays there is an urgent need for Ukrainians to meet the demands of quality, diversity and availability of sports services. Therefore, sports and leisure complexes, which are integrated into the urban infrastructure, act as interactive public spaces with tactile surfaces.

Analysis of foreign practical experience in the formation of sports and leisure complexes demonstrates what it means to move around the city, breathe new life into abandoned places and how the architecture of modern life is changing. The countries of China, Russia, and Denmark were analyzed. This analysis showed that the typical objects for leisure activities are:

- 1) Squares, parking lots with integrated sports and leisure areas;*
- 2) Separate specialized buildings of sports and leisure centers or centers of youth culture with different sports;*
- 3) Open public spaces in parks, residential complexes, preschool education constructions, health centers.*

The analysis of the features of sports and leisure complexes formation in the territory of Ukraine allowed to reveal two groups.

The first group consists of outdoor areas, which contain outdoor simulators or sports complex workout for trainings, both for professional athletes and amateurs.

The second group of sports and leisure complexes contains "urban parks" as centers for the development of street culture, which has become a part of the state youth policy.

The analysis of foreign and domestic practical experience of architectural and urban planning formation of sports and leisure complexes proved that there is an active implementation of the advanced world concepts related to a healthy lifestyle in Ukraine. At the same time, the design of sports and leisure complexes is at the stage of formation and requires the development of special methods, as well as research in terms of typological, structural-functional and planning analysis. Determination of the factors influencing the development of the studied objects and the principles of their formation is needed. This can be considered as the next stage of this research.

Keywords: *urban park, complex, sports, leisure, street workout, skateboarding, parkour, public space.*